

VRT: Vlaamse Radio- en Televisieomroep voor en na de crisis

Jasmien De Clerck,
Alain Narinx,
Nathalie Ros,
Thomas Rottier &
Ina Van Bavel

2 JOU B

INHOUD

Voorwoord.....	4
Voorstelling cultuurorganisatie VRT	5
Wat is de VRT.....	5
Geschiedenis.....	5
Aanbod	7
Definities.....	9
Crisis.....	9
Cultuur	10
Jaarverslagen 2002-2006.....	11
Verslag 2002	11
Verslag 2003	11
Verslag 2004	12
Verslag 2005	12
Verslag 2006	13
Analyse 2006-2008	14
Wijze van analyse	14
Analyseresultaten 2006	14
Analyseresultaten 2007	16
Analyseresultaten 2008	18
Recente ontwikkelingen	20
Besluit	22
Bibliografie.....	23

VOORWOORD

De economische crisis van 2008 heeft op het hele maatschappelijke leven haar weerslag gehad. In alle sectoren waren de gevolgen voelbaar én zichtbaar. Massale besparingen en ontslagen dienden zich aan. Ook de culturele sector moest het ontgelden. Voor de crisis ging de sector al niet met het merendeel van de koek lopen, tijdens en na de crisis moest en moet de culturele sector nog creatiever omspringen met het al dan niet verkregen budget.

De Vlaamse Radio- en Televisieomroep gaat op zijn manier met de crisis om. Ook de openbare omroep is niet ongenaakbaar. Alle negatieve gevolgen voor de VRT door de crisis hebben we in deze paper op een rijtje gezet. Een grootschalig besparingsplan is het gevolg voor de openbare omroep nu. Het is de bedoeling om in 2011 tenminste geen verlies meer te maken.

Aan de hand van definitives, jaarverslagen en recente ontwikkelingen leggen we uit hoe we tot de bevindingen in het besluit zijn gekomen.

WAT IS DE VRT

VRT staat voor Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie, en is, zoals de benaming al duidelijk maakt, de Vlaamse openbare omroep. De opdracht¹ van de VRT is "een zo groot mogelijk aantal kijkers en luisteraars te bereiken met een diversiteit aan programma's die de belangstelling van de kijkers en luisteraars wekken en eraan voldoen."

De VRT moet aan bepaalde doeleinden voldoen²:

- Een kwalitatief hoogstaand aanbod bieden in de sectoren informatie, ontspanning, educatie en cultuur.
- Aandacht voor op de mediagebruiker gerichte informatie- en cultuurprogramma's. Daarnaast worden ook sport, eigentijdse educatie, eigen drama en ontspanning verzorgd.
- Een voldoende aantal programma's brengen die een breed en algemeen publiek kunnen boeien, en anderzijds zich richten tot bepaalde bevolkings- en leeftijdsgroepen, in het bijzonder kinderen en jeugd.
- Streven naar een zo groot mogelijke kwaliteit, professionaliteit, creativiteit en originaliteit, met aandacht voor nieuwe mediatalenten en vernieuwende concepten.
- Technologische ontwikkelingen op de voet volgen om zijn aanbod ook via de nieuwe mediatoepassingen aan te bieden, zoals nu met de opkomst van digitale televisie.

GESCHIEDENIS

1930³ Oprichting van de NIR/INR op 18 juni. Marcel Van Soust de Brockenfeldt wordt de eerste directeur-generaal.

1935⁴ Op de wereldtentoonstelling in Brussel worden de eerste tv-demonstraties gegeven. De NIR-radio zendt voor het eerst de hele dag uit.

1951 De NIR bereidt tv-uitzendingen voor. Er worden medewerkers naar Londen gestuurd om er bij de BBC het nieuwe medium te leren.

¹ VRT. (5 april 2010). *Activiteiten*. Geraadpleegd op 4 april 2010, http://www.vrt.be/vrt_master/over/vrt_overvrt_activiteiten/index.shtml

² VRT. (5 april 2010). *Activiteiten*. Geraadpleegd op 4 april 2010, http://www.vrt.be/vrt_master/over/vrt_overvrt_activiteiten/index.shtml

³ VRT. (5 april 2010). *1930-1934*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1930-1934/index.shtml

⁴ VRT. (5 april 2010). *1935-1939*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1935-1939/index.shtml

- 1953**⁵ Op 31 oktober worden de eerste televisiebeelden uitgezonden.
- 1958**⁶ De wereldtentoonstelling is de aanleiding om de televisieloze maandag en de zomerpauze af te schaffen.
- 1960**⁷ De NIR wordt omgevormd tot de BRT.
- 1969**⁸ Op 20 en 21 juli wordt rechtstreeks de eerste maanlanding uitgezonden. De BRT besluit ook om na zestien jaar, te beginnen peilen naar het kijkgedrag.
- 1971**⁹ De BRT zendt voor het eerst enkele programma's in kleur uit. Vanaf 1973 wordt ook het televisiejournaal in kleur uitgezonden.
- 1981** Het populaire *Tik-Tak* ziet het daglicht. Het programma zal talloze prijzen winnen en internationale faam kennen.
- 1982**¹⁰ Het decreet van 6 mei erkent de lokale radio's.
- 1987** De Vlaamse Raad keurt het kabeldecreet goed, hierdoor eindigt het monopolie van de BRT, aangezien de oprichting van een commerciële zender in Vlaanderen mag.
- 1989**¹¹ Oprichting VTM.
- 1991**¹² De BRT wordt de BRTN (N=Nederlands).
- 1996** Op 25 juni start de BRTN met een eigen website.
- 1997** Het tweede net wordt opgesplitst in Ketnet en Canvas.
- 1998**¹³ BRTN wordt VRT.

⁵ VRT. (5 april 2010). *1950-1954*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op,

http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1950-1954/index.shtml

⁶ VRT. (5 april 2010). *1955-1959*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op,

http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1955-1959/index.shtml

⁷ VRT. (5 april 2010). *1960-1964*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op,

http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1960-1964/index.shtml

⁸ VRT. (5 april 2010). *1965-1969*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op,

http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1965-1969/index.shtml

⁹ VRT. (5 april 2010) *1970-1974*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op,

http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1970-1974/index.shtml

¹⁰ VRT. (5 april 2010). *1980-1984*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op,

http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1980-1984/index.shtml

¹¹ VRT. (5 april 2010). *1985-1989*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op,

http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1985-1989/index.shtml

¹² VRT. (5 april 2010). *1990-1994*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op,

http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1990-1994/index.shtml

¹³ VRT. (5 april 2010). *1995-1999*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op,

http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1995-1999/index.shtml

2003 De VRT lanceert vrtnieuws.net, een nieuwe digitale nieuwskanaal.

2004¹⁴ De VRT pakt uit met het crossmediale project Sporza.

AANBOD

Het aanbod van de VRT op vlak van televisie bestaat uit drie netten: Zo is er een verbindend net (één), een verdiepend net (Canvas) en een jeugdnet (Ketnet), Dankzij de opkomst van digitale televisie, kunnen kijkers die deze optie bezitten naar extra netten kijken zoals bijvoorbeeld Eén+.

Doordat de VRT drie verschillende netten aanbiedt, kan het zo een breed publiek bereiken, net zoals bepaalde doelgroepen.

- Als doelgroep heeft Ketnet zich gericht op kinderen tot twaalf jaar. Het brengt een ruim aanbod van kinderprogramma's van verscheidene genres, maar vooral met een nadruk op eigen Vlaamse producties. Ketnet is een heus product aangezien het niet enkel op televisie te zien is. Zo heeft het ook zijn eigen spel (KetnetKick) en radiostroom. Via internet kunnen kinderen naar Ketnet luisteren, Daar wordt er muziek, interviews, nieuwtjes en een quiz uitgezonden. Ketnet staat er ook om gekend om evenementen te organiseren waarbij kinderen hun idolen kunnen ontmoeten, en vooral Ketnet in levende lijve ervaren.¹⁵
- Canvas wilt de meerwaardezoeker bereiken. Het is een informatief en deskundig net dat meerwaarde, bekwaamheid en zelfrelativering aanbiedt. Het wilt sterke verhalen brengen, is kritisch, alert, humoristisch en verrassend. Begin 2008 werd Canvas vernieuwd, waarbij de focus lag op een verjonging van het publiek en innovatieve programma's. Door het brengen van wetenschap en geschiedenis, maar ook human interest, bereiken ze een groot publiek.¹⁶
- Dan is er ook nog Eén, de familiezonder van de VRT. Eén programmeert breed, zodat alle bevolkingsgroepen gemakkelijk bereikt worden met een kwaliteitsvol aanbod.¹⁷

Het radioaanbod bestaat uit vijf binnenlandse netten (Radio 1, Radio 2, Klara, MNM, Studio Brussel) en een net voor wereldwijde uitzendingen (RVI). De netten

14 VRT. (5 april 2010). *2000-2004*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_2000-2004/index.shtml

15 VRT. (5 april 2010). *Ketnet*. Geraadpleegd op 4 april 2010, op http://www.vrt.be/vrt_master/merken/vrt_merken_ketnet/index.shtml

16 VRT. (5 april 2010). *Canvas*. Geraadpleegd op 4 april 2010, op http://www.vrt.be/vrt_master/merken/vrt_merken_canvas/index.shtml

17 VRT. (5 april 2010). *Eén*. Geraadpleegd op 4 april 2010, op http://www.vrt.be/vrt_master/merken/vrt_merken_eeen/index.shtml

zijn zo ingevuld dat ze elk een verschillende groep luisteraars kunnen aanspreken.¹⁸

De VRT heeft in 2008 gewerkt aan zijn digitale tv-aanbod¹⁹. Eén, Canvas en Ketnet kregen in 2008 interactieve toepassingen, aanbod-op-aanvraag en met Eén+, Canvas+ en Ketnet+ een extra verrijkt aanbod. De netten gidsten de kijkers naar het extra digitale aanbod.

- Eén+, Canvas+ en Ketnet+: Vanuit de bestaande netten wordt de kijker geleid naar het verrijkend aanbod van Eén, Canvas en Ketnet. Dat loopt parallel met de uitzending op het tv-net.
- Interactieve toepassingen: Zo kan je bijvoorbeeld je stem uitbrengen
- Het aanbod-op-aanvraag: Het biedt de digitale kijker de mogelijkheid om te kijken naar programma's wanneer hij het zelf wil.
- HD-tv: sinds 17 januari 2009 biedt de VRT eigen producties aan in high definition-resolutie. Deze programma's worden uitgezonden via HD-versies van de niet-HD kanalen één, Ketnet en Canvas.²⁰

¹⁸ VRT. (5 april 2010). *Activiteiten*. Geraadpleegd op 4 april 2010, op http://www.vrt.be/vrt_master/over/vrt_overvrt_activiteiten/index.shtml

¹⁹ VRT. (5 april 2010). *Het tv-aanbod van de VRT*. Geraadpleegd op 4 april 2010, op http://www.vrt.be/vrt_master/over/vrt_overvrt_activiteiten_digitaal_tvaanbod/index.shtml

²⁰ VRT. (15 januari 2009). *VRT*. Geraadpleegd 21 april 2010, <http://www.vrt.be/extra/HDa.pdf>

DEFINITIES

Vooraleer we opmerkingen kunnen maken bij de invloed die de crisis op de cultuurorganisatie VRT heeft gehad, moeten we eerst de begrippen “crisis” en “cultuur” duiden. We zullen de begrippen naar ons eigen goeddunken definiëren. Zo bakemen we deze brede concepten af en is het duidelijker voor de lezer als we er in de rest van deze paper over spreken.

CRISIS

Allereerst omschrijft het woordenboek Van Dale²¹ “crisis” als: **1 wending, keerpunt 2 periode van ernstige stoornis 3 periode waarin het krediet algemeen geschokt is, tijd van slapte en werkloosheid.** De verklarende Van Dale geeft een allesomvattende definitie die we voor deze paper nog moeten verfijnen.

In het boek “Bankroet”²² wordt het begrip “crisis” in het licht van financieel-economische ontwikkelingen gekaderd. Vanaf het begin van 2008 geraakt de Belgische bank Fortis in moeilijkheden en ze blijft daarin tot na een kapitaalinjectie, een overname door de Nederlandse regering en de verkoop van het grootste deel van Fortis aan het Franse BNP Paribas. De bankencrisis heeft wereldwijd grote gevolgen gehad. Voor België delen ook Ethias, KBC en Dexia in de klappen. Na onder andere diverse kapitaalinjecties zijn alle financiële problemen tot op vandaag nog altijd niet van de baan.

De bovenstaande uitleg is misschien nog altijd niet zo duidelijk als gedacht. Daarom hebben wij besloten om “crisis” zo te definiëren:

Het is niet de bedoeling om een definitie te verzinnen. Daarom baseren we ons op vaststellingen. Crisis in het aanbod van de VRT uit zich op dit moment voornamelijk in het tot vervelens toe herhalen van bepaalde programma’s. En dat allemaal buiten komkommertijd. Om het eenvoudig te zeggen: er is geen geld meer om nieuwe programma’s uit te zenden noch te maken. Of tenminste, geen geld genoeg.

Recente voorbeelden van heruitzendingen zijn *Vorbij de Grens* en *De Chriscollectie*. Ook een evergreen als *Mister Bean* kunnen we blijven bekijken. Tot slot zullen de (Britse) krimi’s het ook altijd goed blijven doen. Hoofdstuk 6 (infra) gaat nog dieper in op de recente ontwikkelingen binnen de VRT.

²¹ Den Boon, T., & Geerts, G. (1999). *Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal* (dln.1-3). Utrecht: Van Dale Lexicografie.

²² Michielsen, S., & Sephiha, M. (2009). *Bankroet: hoe Fortis al zijn krediet verspeelde*. Tiel: Uitgeverij Lannoo.

Zoals uit het vorige hoofdstuk blijkt, heeft de Vlaamse Radio- en Televisieomroep een gigantisch aanbod van programma's. Buiten de aanwezigheid op radio en televisie, is de openbare omroep ook actief op het internet en in de culturele sector. Maar niet al zijn programma's definiëren wij als "cultuur". Hieronder is een opsomming terug te vinden van wat, volgens ons, het cultuuraanbod vormt van de openbare omroep²³.

- Canvas:
 - Cobra TV
 - De Canvascollectie (toegankelijk voor iedereen)
 - Canvas Klassiek (elke zondag)
- Klara:

sinds dit jaar geldt de naam enkel nog voor de radiozender, met de komst van "Cobra" (tv/.be) wil de VRT het onderscheid tussen het radionet Klara enerzijds en het cultuurplatform Cobra anderzijds duidelijk maken (op de site van de VRT is dit onderscheid echter nog niet terug te vinden)

"Cultuur" binnen de VRT kan in onze ogen het best omschreven worden als:

Een programma zoals *Vlaanderen Vakantieland* behoort niet tot cultuur in deze paper. Programma's zoals *Man bijt hond* en *Kukeleku* brengen een zekere cultuur, maar behoren voor ons ook niet tot cultuur pur sang. Met andere woorden, Eén krijgt geen cultuurstempel.

Canvas met zijn programmatie behoort dan weer wel tot het begrip "cultuur". Ook is Canvas partner voor verschillende culturele evenementen. De Gouden Uiluitreiking van 2010 zal op 25 april 2010 ruime aandacht krijgen op Cobra TV en dat gebeurt allemaal binnen het bredere kader van Canvas.

Nog binnen dat bredere kader krijgen documentaires, films, concertopnamen, kunstmagazines en praatprogramma's een plaats. Televisiecultuur binnen de VRT speelt zich met andere woorden op het *Canvasnet* af.

²³ VRT. (5 april 2010). *VRT*. Geraadpleegd 5 april 2010, http://www.vrt.be/vrt_master/vrt_homepage/index.shtml

In de beheersovereenkomst, opgesteld door minister Dirk Van Mechelen voor de periode 2002-2006, is ingebouwd dat de VRT jaarlijks 25 miljoen euro verlies mag maken. De VRT is als openbare instelling namelijk niet bedoeld om winst te maken.

VERSLAG 2002

In 2002 werd de beheersovereenkomst van de VRT opnieuw vernieuwd, dit keer onder leiding van Dirk Van Mechelen (VLD). In 2002 nam ook Bert De Graeve ontslag als gedelegeerd bestuurder en werd hij vervangen door Tony Mary. In dat jaar heeft de VRT ook een besparing doorgevoerd. De impact was volgens het rapport van 2002 vooral voelbaar in het tweede semester, maar desondanks werd de VRT voor het eerst sinds 1989 opnieuw marktleider op televisiegebied. Studio Brussel kreeg in 2002 een nieuwe baas (Mark Coenen) die een vernieuwing inluidde en het originele zwarte logo omruilde voor de rode ellips.

De eindbalans van 2002 eindigt op net geen 17 miljoen euro verlies. In het jaarrapport wordt het verlies toegeschreven aan “een gewijzigde financieringsstructuur door de overheid”. De Raad van Bestuur is van mening dat de continuïteit van de onderneming gewaarborgd is, gezien wordt tegemoetgekomen aan de performantiemaatstaven vooropgesteld in de beheersovereenkomst tussen de VRT en de Vlaamse Gemeenschap.”

VERSLAG 2003

In 2003 vierde de VRT 50 jaar televisie en ook de federale verkiezingen van dat jaar zetten de sterke punten van die vernieuwde nieuwsdienst nog eens extra in de verf. Ook was 2003 het jaar dat de VRT de online nieuwssite *vrtnieuws.net* lanceerde, die samen met een hele reeks verkiezingsprogramma's op TV1 de kijker up to date hielden over de federale verkiezingen. Op radiogebied was vooral *927 Live* opmerkelijk. Op de AM-frequentie van Radio 1 zond men grote sportevenementen uit terwijl op Radio 1 (FM) het gewone programmaschema werd afgewerkt.

Ook in 2003 sloot de VRT zijn eindbegroting af met verlies. Maar met net geen 6,4 miljoen lag het deficit toch behoorlijk lager dan het voorgaande jaar. De opbrengst van radioreclame lag 5,5% hoger dan in 2002, sponsoring op radio en televisie bleef constant. De bedrijfskosten van de VRT daalden in 2003 door het wegvallen van de afschrijving op de herstructureringskost. Ook de operationele kosten daalden t.o.v. 2004 met 4% (=6,4 miljoen). De personeelskost steeg dan weer.

VERSLAG 2004

2004 was het jaar van Sporza. Het sportmerk van de VRT zag het levenslicht tijdens de zomer van 2004 en diende als een tijdelijk derde kanaal om de verschillende sportevenementen van die zomer uitgebreid aan bod te laten komen. Ook op de radio werd Sporza opgevoerd, die 927 Live verving. Na 30 september werd het extra kanaal van de buis gehaald en werd Sporza een overkoepelend merk voor sportuitzendingen op de VRT. Naast radio en TV werd *Sporza.be* het internetplatform voor sport. Op vlak van radio werden Donna en Radio 1 grondig gerestyled. Radio 1 kreeg een volledig nieuw dagschema en nam met Sporza radio ook een hele brok sport op zich. Donna kreeg dan weer heel wat concurrentie door 4FM en Q-Music. Om hier weerwerk tegen te bieden, veranderde de zender van logo, programma's en presentatiestijl. Ook de website vernieuwde. Wanneer de frequenties herschikt worden, behoudt de VRT alle frequenties voor de radio.

Dit jaar sloot de VRT af met een verlies van bijna 30 miljoen. Dit is meer dan het ingecalculerde verlies van ongeveer 25 miljoen, een bedrag waar de twee vorige jaren ver onder werd gebleven. Door die gunstige resultaten van de twee vorige jaren kon de reserve echter gebruikt worden om het tekort van 2004 weg te werken (dit als gevolg van de beheersovereenkomst die zich over vijf jaar strekt). In het budget werd ook een bedrag vrijgemaakt om de overstap te kunnen maken naar digitale televisie.

VERSLAG 2005

Na de verkiezingen van 2004 werd de raad van bestuur van de VRT herschikt. De vernieuwde raad zetelde vanaf januari. Vlaanderen kreeg ook een nieuwe minister van media: Geert Bourgeois. In januari werd TV1 ook opnieuw gelanceerd als Eén. De gelegenhedsuitzendingen *Tsunami 1212* en *HOOP – Help Ons Overwinteren in Pakistan* (waarvoor werd samengewerkt met VTM) waren een mijlpaal in de televisiegeschiedenis. Ook opmerkelijk op televisiegebied waren de contracten met Woestijnvis en Videohouse die de VRT aanging in 2005. En ook sport kwam aan bod. Door een akkoord met Belgacom kreeg de VRT voor een deel de voetbalrechten in handen. Dit leidde onder meer tot het programma Studio 1. Net als televisie vorig jaar, vierde de radio dit jaar zijn verjaardag: de 75ste. Ter gelegenheid van deze feestelijkheden werden enkele evenementen georganiseerd. Ook de kippensoep-actie van Wim Oosterlinck (Studio Brussel) ten voordele van de aardbeving in Pakistan was een schot in de roos. Minder goed nieuws kwam er van Donna, dat nog steeds te lijden had onder de commerciële concurrentie ondanks de vernieuwing.

Ook dit jaar was het verlies dat de VRT maakte groter dan ingecalculerd: meer dan 30 miljoen euro verlies was de eindsom van 2005. Net als vorig jaar was dit echter niet zo erg, gezien er in 2002 en 2003 genoeg reserve was opgebouwd om het tekort bij te passen. In het jaaroverzicht wordt er al gesproken over digitale media en hoe de VRT hierin zal moeten meegaan, wil het kunnen blijven

meespelen op hoog niveau en suggereert een adequate financiering in de beheersovereenkomst 2007-2011.

VERSLAG 2006

2006 was een zeer bewogen jaar. Tony Mary werd ontslagen als gedelegeerd bestuurder, Aimé Van Hecke nam ontslag en Piet Van Roe werd CEO Ad Interim. Reden van deze stoelendans waren de onderhandelingen over de nieuwe beheersovereenkomst. Mary lag in de clinch met minister van Media Bourgeois over de volgens Mary “beknottingen die de Vlaamse regering oplegt” in verband met de digitale vooruitgang. Vooral het aanbieden van *Flikken* via de Rode Knop voor de afleveringen waren uitgezonden, schoot bij Bourgeois in het verkeerde keelgat. Door de verbeterde frequentieverdeling werd de concurrentie op radiogebied in 2006 sterk merkbaar. Grote verliezer hierin was Radio Donna. Met directe concurrenten Q-Music en 4FM zakte het marktaandeel van Donna verder weg, ondanks acties en imagocampagnes. Studio Brussel steeg dan weer, mede door Peter Van de Veire die vanaf mei het ochtendblok voor zijn rekening nam. Daarbij kwam ook Music For Life, de benefietactie in samenwerking met het rode kruis dat in 2006 het levenslicht zag.

Het boekjaar 2006 werd positief afgesloten. De winst van 2006 bedroeg net geen 19 miljoen euro. De winst was te danken aan een uitgestelde dotatie die dit jaar in ontvangst werd genomen. Het managementresultaat was negatief: net geen 13 miljoen euro.

Op het einde van de beheersovereenkomst 2002-2006 is ook een eindafrekening gemaakt. Het cumulatief resultaat is volgens het jaarverslag van de VRT positief: het resultaat ligt 1 miljoen hoger dan de afspraak was.

WIJZE VAN ANALYSE

In een poging om een objectieve kijk te krijgen op de financiële prestaties van de VRT volstaat het niet alleen om te kijken naar de jaarverslagen. Ook analyses van onafhankelijke nieuwsbronnen kunnen soms meer onthullen dan de VRT in zijn officiële documenten wilt toegeven. We hebben gekozen om deze methode enkel te gebruiken voor de recentste jaren, aangezien hier meer over te vinden is in databanken en de economische crisis op zijn hoogtepunt was.

Daarom is er voor de analyse van de jaarverslagen zowel gebruik gemaakt van Mediargus²⁴, een artikeldatabank die beschikbaar wordt gesteld voor journalisten, mediabedrijven en onderwijsinstellingen, als van de jaarverslagen zelf²⁵.

Op de voorgenoemde Mediargus artikeldatabank zochten we via het zoekstelsel naar relevante artikels over de jaarverslagen van de VRT omdat deze de beste maatstaf zijn om te weten hoe de VRT presteerde voor de huidige financieel-economische crisis (om het toch een beetje af te bakenen, beginnen we pas vanaf 2006).

In dit geval maakten we gebruik van de trefwoorden “VRT” en “jaarverslag” en limiteerden we de resultaten tot de artikels die gepubliceerd zijn tussen 1 januari 2007 en 4 april 2010. Bovendien hebben we ook nog een beperking ingebouwd om populaire kranten zoals *Het Nieuwsblad* en *Het Laatste Nieuws* niet te selecteren. De mediaberichtgeving in deze twee kranten is vrij summier en niet geschikt voor verdere analyse. Uiteindelijk hebben we per jaar tenminste 2 serieuze analyses gevonden.

In de jaarverslagen maakten we uitsluitend gebruik van de toelichtingen bij de financiële resultaten. Bij deze toelichtingen staan vaak ook vergelijkingen van de verwachte en de reële resultaten. Deze toelichtingen geven een beter inzicht in de prestaties dan het rauwe cijfermateriaal.

ANALYSERESULTATEN 2006

Voor het boekjaar 2006 werden er in 2007 zes analyses gepubliceerd in de kwaliteitskranten *De Standaard*, *De Morgen* en *De Tijd*. De verschillen tussen de berichtgeving in de media en de droge, korte toelichtingen in het jaarverslag van de VRT zijn redelijk klein maar er worden toch wel een aantal negatieve trends vastgesteld.

²⁴ Mediargus. (6 april 2010). *Mediasearch*. Geraadpleegd 6 april 2010, <http://www.mediargus.be/Net/Services/vSearch.aspx>

²⁵ VRT. (5 april 2010). *Jaarverslag*. Geraadpleegd 6 april 2010, http://www.vrt.be/vrt_master/over/vrt_overvrt_activiteiten_jaarverslag/index.shtml

In het jaarverslag van dat boekjaar heeft de VRT een zeer korte toelichting geschreven over de financiële planning: De VRT zou minstens 37,184 miljoen euro aan netto-inkomsten uit zijn radioactiviteiten moeten genereren en 8,7 miljoen euro uit zijn tv-activiteiten en partnerships. Het werkelijke resultaat voor de inkomsten uit radioactiviteiten ligt een half miljoen euro lager als verwacht maar de tv-inkomsten liggen iets hoger als verwacht.²⁶ Gemiddeld genomen is er een goed resultaat behaald en daaruit kan besloten worden dat de VRT aan de verwachtingen heeft voldaan. In de conclusies van het jaarverslag staat er geen negatief woord over de financiële situatie.

Deze conclusie wordt bijgetreden door een eerste golf van berichtgeving na de uitgave van het jaarverslag op 15 mei 2007. *De Morgen* schrijft dat 2006 dan wel het woeligste jaar is uit de recente omroepgeschiedenis, maar dat daar in het jaarverslag niets van is te merken. De VRT voldeed zoals elk jaar met gemak aan de performantiemaatstaven. Dit wordt in het artikel gestaafd door enkele kijkcijfers. Ook op financieel gebied doet de VRT het niet slecht: het negatief managementresultaat van 12,7 miljoen wordt in het artikel op een positieve manier geduid door financieel directeur Willy Wijnants. Hij stelt dat het resultaat toch 1 miljoen euro beter is als eerder verwacht en dat alle financiële afspraken met de Vlaamse regering worden nagekomen. Rekening houdend met alle factoren heeft de VRT in elk geval het boekjaar 2006 kunnen afsluiten met een winst van bijna 19 miljoen euro.²⁷ Volgens een analyse in *De Standaard* is deze winst te danken aan enkele boekhoudkundige ingrepen.²⁸

Ook *Het Belang van Limburg* besluit dat de VRT alle normen haalt in een artikel dat gelijkaardig is opgebouwd.²⁹ Andere media zijn dan weer kritischer en berichtten 2 jaar voor de afschaffing van Radio Donna op 2 januari 2009³⁰ uit monde van interim gedelegeerd bestuurder Piet Van Roe dat het afkalkende marktaandeel van deze radiozender grotendeels verantwoordelijk is voor de negatieve trend in de reclame-inkomsten.

Naar aanleiding van een presentatie van de pas aangestelde gedelegeerde bestuurder Dirk Wauters in de commissie Media van het Vlaams Parlement kwam er op 19 oktober 2007 een tweede golf van berichtgeving over de financiële toestand van de VRT. Wauters signaleert dat de VRT op dat moment niet in een financiële ademnood verkeert maar dat er over enkele jaren een structureel financieel tekort zal dreigen.

De vorige gedelegeerde bestuurder van de VRT, Piet Van Roe, had al gewezen op deze toekomstige precare toestand en dichtte de oorzaak toe aan een veel te

²⁶ VRT. (15 mei 2007). *Jaarverslag 2006*. Geraadpleegd 9 april 2010, http://www.vrt.be/extra/jaarverslag_2006.pdf

²⁷ Maes, E. (16 mei 2007). VRT blijft uit rode cijfers. *De Morgen*, p. 22. Geraadpleegd 9 april 2010, Mediargus.

²⁸ Debackere, J. (16 mei 2007). Veel kijkers maar ook rode cijfers voor de VRT. *De Standaard*, p. 31. Geraadpleegd april 2010, Mediargus.

²⁹ VRT haalt alle normen. (16 mei 2007). *Het Belang van Limburg*, p. 81. Geraadpleegd 9 april 2010, Mediargus.

³⁰ Wikipedia. (9 april 2010). *Donna (radiostation)*. Geraadpleegd 11 april 2010, [http://nl.wikipedia.org/wiki/Donna_\(radiostation\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Donna_(radiostation))

optimistische beheersovereenkomst met de Vlaamse regering, waarbij toekomstige inkomsten zwaar waren overschat.

De toplui zien als mogelijke oplossing om “de beschikbare middelen efficiënt aan te wenden”. Wauters wil de kosten in de volgende jaren 2007-2011 met 10% verlagen en zal daarvoor onderhandelen met de verschillende productiehuizen, zowel intern als extern. Er zullen geen ontslagen vallen maar de VRT wenst wel om meer intern te produceren.³¹ Het is duidelijk dat overlevingsstrijd tussen de externe productiehuizen in 2009 al werd ingezet in 2007.

De berichtgeving in *De Tijd* wordt ondersteund door een artikel in *De Standaard* die ook de visie van de vakbonden toelicht en een link maakt met de internationale actualiteit.³² In een zij kader wordt bericht dat de BBC circa 1800 banen schrapt en zet zo onbewust de teneur van het artikel.³³

ANALYSERESULTATEN 2007

Voor het boekjaar 2007 werden er in 2008 eveneens 6 artikels gepubliceerd. Het jaarverslag is officieel uitgegeven op 21 mei 2008 en dit ontlokte op dezelfde dag nog een reeks artikels in *De Standaard*, *De Morgen* en *De Tijd* die vooral zouden berichten over de financiële toestand.

In het jaarverslag berichtte de VRT over een verlies van circa 7,3 miljoen euro maar de andere financiële vooruitzichten waren evenwel optimistisch ingeschat. Zo bedroeg de solvabiliteitsratio, een essentiële graadmeter voor de gezondheid van een bedrijf, bij het afsluiten van het boekjaar 53,88%. Volgens de beheersovereenkomst met de Vlaamse regering moet deze ratio tenminste 30% bedragen dus de VRT zit daar ruim boven. Ook andere factoren zoals het eigen vermogen van de VRT bleven ruim boven het afgesproken niveau.³⁴

De redelijk positieve maar realistische toon van het jaarverslag stond in contrast met de kritische berichtgeving in de kwaliteitskranten. Op de eerste pagina van de cultuur- en mediabijlage van *De Morgen* van 21 mei 2008 schrijft Pieter Dumon onder andere over de aanhoudende tendens dat Radio Donna en Radio 2 luisteraars en reclame-inkomsten verliezen. Gedelegeerd bestuurder Dirk Wauters heeft al gewaarschuwd voor deze trend in 2007. In het boekjaar 2007 zou deze trend zich doorzetten. De redacteur zette ook het verlies van 7,3 miljoen euro nog eens goed in de verf. Toch heeft hij ook benadrukt dat de VRT ondanks de besparingsmaatregelen ook wel efficiënt werkt. Als beloning voor het niet al te slechte resultaat heeft de openbare omroep een extra subsidie van 40 miljoen euro gekregen van Vlaams minister van Media Geert Bourgeois.³⁵

³¹“VRT niet in onmiddellijke financiële ademnood”. (19 oktober 2007). *De Tijd*, p. 8. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediargus.

³²Bonte, L., & Hoefkens, K. (19 oktober 2007). VRT moet 10% besparen. *De Standaard*, p. 36. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediargus.

³³BBC schrapt 1.800 banen. (10 oktober 2007). *De Standaard*, p. 36. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediargus.

³⁴VRT. (21 mei 2008). *Jaarverslag 2007*. Geraadpleegd op 10 april 2010, <http://www.vrt.be/extra/JV07.pdf>

³⁵Dumon, P. (21 mei 2008). Een goed rapport voor de VRT. *De Morgen*, p. 21. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediargus.

Verlies	€ 7,3 miljoen
Solvabiliteitsratio	53,88%

De analyse van *De Tijd* op dezelfde datum geeft een soortgelijk kritisch geluid maar geeft toe dat het verlies van 7,3 miljoen euro moet gekaderd worden in een historisch perspectief om een juist beeld te hebben: het jaar voordien boekte de VRT nog een verlies van 19 miljoen euro dus echt slecht kan dit verlies niet genoemd worden. De analyse van deze financiële krant gaat uiteraard dieper in op de inkomsten van het afgelopen boekjaar en zo wordt duidelijk dat de VRT voor zijn inkomsten vooral steunt op subsidies. Dit artikel legt ook de schuld van de huidige financiële crisis bij de VRT expliciet bij de vroegere gedelegeerde bestuurder Tony Mary. Deze zou systematisch de eigen inkomsten van de VRT hebben overschat. Daarom is het nodig om het verlies terug te dringen.³⁶ Dat dit nodig is wordt ook gestaafd door een interview met financieel directeur Willy Wijnants in *De Standaard*. Volgens hem heeft de VRT in de jaren 2007-2011, de jaren van de huidige beheersovereenkomst met de Vlaamse regering, nog een lange en moeilijke weg te gaan. In 2011 zal het bijvoorbeeld noodzakelijk zijn dat VRT 35 miljoen euro bespaart. Deze waarschuwing staat in schril contrast met de 12,8 miljoen euro die in het boekjaar 2007 is bespaard.³⁷

De gematigde positieve situatie in mei 2008 zou na enkele weken snel omslaan. Een lange analyse in het tijdschrift *Knack* brengt verslag uit over enkele uitgesproken negatieve gebeurtenissen: de zware kritiek in het Vlaamse parlement op de extra 40 miljoen subsidie, een vernietigend rapport van het Rekenhof over het bewind van Tony Mary en Aimé Van Hecke en de kostennota's van oud-netmanager Bettina Geysen, die bovendien ook de levensgezellin is van algemeen directeur Aimé Van Hecke.

Een groot aandeel van het artikel beschrijft het wanbeheer van Tony Mary en zijn uitgesproken aversie tegenover de VMMA.³⁸ Deze uitgesproken persoonlijke berichtgeving is mogelijk te verklaren door het feit dat *Knack* wordt uitgegeven door Roularta, een grote aandeelhouder van VMMA.

Deze theorie wordt ondersteund door redacteur Leo Bonte in *De Standaard*. Hij meent dat elke kritische waarnemer kan vaststellen dat er over de VRT bijzonder scherp wordt geschreven in kranten en tijdschriften van groepen die belangen hebben in VRT-concurrenten zoals de VMMA.³⁹ Hiermee stelt hij impliciet dat geen enkele kwaliteitsmedia buiten *De Standaard* een objectieve berichtgeving kan brengen over de media in het algemeen en de VRT in het bijzonder.

In een latere analyse zal dezelfde redacteur ook voor het eerst gewag maken van de huidige financieel-economische crisis. Centraal staat het dilemma dat de VRT tegen het einde van 2011 zal afstevenen op een geprojecteerd tekort van 72

³⁶ Wauters beperkt tekort VRT. (21 mei 2008). *De Tijd*, p. 2. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediagus.

³⁷ Bonte, L. (21 mei 2008). 'Laatste loodjes zullen het zwaarst wegen'. *De Standaard*, p. 32-33. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediagus.

³⁸ Van Den Broeck, K., & Van Daele, I. (18 juni 2008). Quo vadis VRT? *Knack*, p. 22. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediagus.

³⁹ Bonte, L. (30 juni 2008). 'Binnenkort maken we weer saaie staatstelevsie'. *De Standaard*, p. 40-41. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediagus.

miljoen euro. Om dat gat te dichten heeft de raad van bestuur van de VRT de krijtlijnen van een drastisch besparingsplan goedgekeurd. De reclame-inkomsten zijn in 2008 nog steeds fors aan het teruglopen en de spilindex zou al 2 maal overschreden zijn in dat jaar. Ook de belofte die in 2007 is gemaakt om de contacten met externe producenten te herevalueren kwam weer naar boven. De VRT maakte op het einde van 2008 werk van het stopzetten van lopende contracten.

ANALYSERESULTATEN 2008

Het jaarverslag van het boekjaar 2008 heeft in tegenstelling tot de vorige boekjaren minder artikels voortgebracht, 4 in plaats van 6 artikels in de kwaliteitskranten *De Standaard*, *De Morgen* en *De Tijd*.

In het jaarverslag kunnen we lezen dat het verlies van het afgelopen boekjaar 6 miljoen euro bedraagt, dit is volgens de VRT beter als gepland. Ook de solvabiliteitsratio is nog op een gunstig niveau, namelijk 50,48%. Toch is 3% minder als de ratio van vorig jaar. Verder legt de VRT positieve resultaten voor op financieel gebied.⁴⁰

Verlies	€ 6 miljoen
Solvabiliteitsratio	50,48%

Dit keer is de berichtgeving positiever in vergelijking met vorige jaren. In *De Morgen* wordt er gewag gemaakt van een rooskleurige toekomst voor de VRT. De 6 miljoen euro verlies die de VRT heeft geleden is één miljoen euro beter als het vorig boekjaar en 7 miljoen euro beter als verwacht. In het artikel wordt ook snel duidelijk waar de bijl van de besparingen het zwaarst zal vallen: de Vlaamse productiehuisen zagen de afgelopen jaren hun inkomsten serieus slinken en het afgelopen boekjaar gaf de VRT maar 57,5 miljoen euro uit in plaats van de 78 miljoen euro in de boekjaren 2005 en 2006.⁴¹

De berichtgeving in *De Tijd* ondersteunt ook deze conclusie: de VRT maakte in 2009 al steeds meer zelf eigen programma's en de productiehuisen zien de toekomstige besparingen niet graag komen. De besparing waar deze externe bedrijven voor vrezen, bedraagt een begrote 32 miljoen euro.⁴²

Een mogelijk probleem dat zich nog dreigt te stellen in de toekomst is de daling van de eigen inkomsten, volgens *De Standaard*. De kosten blijven dan wel op eenzelfde niveau maar het gaat in dit geval over de advertentie-inkomsten, die in

⁴⁰ VRT. (19 mei 2009). *Jaarverslag 2008*. Geraadpleegd op 11 april 2010, <http://www.vrt.be/extra/JV8T.pdf>

⁴¹ Decaestecker, B. (20 mei 2009). Toekomst van VRT oogt opnieuw rooskleurig. *De Morgen*, p. 22. Geraadpleegd 11 april 2010, Mediagus.

⁴² Henneman, J. (20 mei 2009). Crisis en overheid doen VRT besparen. *De Tijd*, p. 8. Geraadpleegd 11 april 2010, Mediagus.

2008 fiks terugliepen met maar liefst 4 miljoen euro. De schuld wordt in het artikel gelegd bij de financiële crisis.⁴³

⁴³ Hoefkens, K. (20 mei 2009). Minder verlies dan verwacht voor VRT. *De Standaard*, p. 61. Geraadpleegd 11 april 2010, Mediagus.

Het is de eerste keer dat de VRT zo'n grote besparingen doorvoert⁴⁴. De crisis heeft zich duidelijk laten voelen in 2009. Door de teruggang daalden de reclame-inkomsten en er werd beslist om 23 miljoen euro te besparen. Maar die maatregelen voldeden niet, want de Vlaamse Radio- en Televisieomroep maakte nog steeds verlies. De overheid greep in en maakte duidelijk dat de VRT vanaf 2011 geen verlies meer mag maken. Concreet kost dat de VRT nog eens 11 miljoen euro aan besparingen en een extra opgelegde 31 miljoen euro door de overheid. De openbare omroep snoeit voor 15% van de omzet in het bedrijf.

Overschatting inkomsten	€ 23 miljoen
Begroting in evenwicht	€ 11 miljoen
Besparen	€ 31 miljoen
Totaal	15% van de omzet € 65 miljoen

Op 15 maart 2010⁴⁵ deelde gedelegeerd bestuurder Ad Interim Piet Van Roe aan de Raad van Bestuur het besparingsplan van de openbare omroep mee. De vraag om te besparen kwam niet als een verrassing, want de voorbije jaren waren er al besparingen gerealiseerd. Het besparingsplan van de VRT loopt over een periode van twee jaar en het gaat over een bedrag van 65 miljoen euro. De directie van de VRT wil 279 banen schrappen en snoeien in het programma-aanbod. Concreet betekent dit:

- Een algemene besparing op de programma's. Alle programma's moeten 10% goedkoper worden en het nieuws en cultuur moeten 5% inleveren.
- Er zal minder sport te zien zijn op de openbare omroep.
- Canvas zal minder Vlaamse producties programmeren.
- Er komt minder nieuwe Vlaamse fictie aan bod.
- Klara en Canvas zullen minder concerten opnemen.
- Op vrijdagavond zal er minder of zelfs geen "puur entertainment" te zien zijn op Éen.
- Het online aanbod van de VRT zal niet worden uitgebreid.
- Ketnet krijgt minder uitzendingen toegewezen.

Ook voor de externe productiehuizen betekenen de aangekondigde besparingen een flinke hap uit hun budget. Programma's die worden uitbesteed aan, bijvoorbeeld, Woestijnvis en deMensen, zullen het met een kwart minder middelen moeten doen. De directie van de VRT willen wel blijven samenwerken met externe productiehuizen, waardoor het aantal opdrachten voor de VRT niet zo drastisch wordt ingeperkt als verwacht. Er wordt gestreefd naar 75% te realiseren bij interne productiehuizen, en de overgebleven 25% worden gerealiseerd door externe productiehuizen.

⁴⁴ Tim Pauwels: "Er moet veel bespaard worden". (15 maart 2010). *De redactie*. Geraadpleegd 29 maart 2010, <http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/mediatheek/programmas/terzake/2.9587/2.9588/1.737420>

⁴⁵ 279 banen weg bij de VRT. (15 maart 2010). *De redactie*. Geraadpleegd 29 maart 2010, <http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/1.737549>

Behalve de verplichte besparingen die de VRT moet doorvoeren, wordt er ook aan de dotatie van de openbare omroep geraakt⁴⁶. Terwijl andere overheidsdiensten in het kader van de globale besparingsoefening van de Vlaamse regering maar 2,5% moeten besparen, is de VRT verplicht om 10% van zijn dotatie in te leveren.

Op 30 maart 2010 werd het besparingsplan voor de VRT goedgekeurd door de Raad van Bestuur⁴⁷. De directie kreeg groen licht voor de aangekondigde 65 miljoen euro te besparen. Er zijn ook onderhandelingen opgestart met de vakbonden om de ontslagen van 279 werknemers te regelen.

⁴⁶ Bonte, L. (31 maart 2010). VRT moet 65 miljoen besparen, tenzij... *De Standaard*. Geraadpleegd 3 april 2010, <http://www.standaard.be/artikel/detail.aspx?artikelid=O52O8I8Q&subsection=64>

⁴⁷ Besparingsplan VRT wordt nu uitgewerkt. (30 maart 2010). *De redactie*. Geraadpleegd 30 maart 2010, http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/media/100330VRT_Raadvanbestuur

BESLUIT

We kunnen concluderen dat ook de Vlaamse Radio- en Televisieomroep onder de crisis blijft lijden. De openbare omroep is niet kunnen ontsnappen aan de verplichte bezuinigingen in het kader van de globale besparingsoefening van de Vlaamse regering. Terwijl in 2008 nog gedacht werd dat alles goed zou komen voor de VRT, is in 2010 het tegendeel bewezen.

De besparingen van de VRT heeft zijn invloed eerst getoond op de productiehuizen, die hun inkomsten zagen dalen met 20,5 miljoen euro. De openbare omroep wil zelf meer produceren, waardoor er in 2010 maar 25% overblijft voor externe productiehuizen om programma's te realiseren.

Nog een kater die achterbleef voor de VRT, was de daling van reclame-inkomsten. In het jaarverslag van 2008 werd dit al vermeld en de inkrimping van 4 miljoen euro werd expliciet gewijd aan de economische crisis.

De overheid maakte duidelijk dat de VRT iets moest doen aan het blijvende verlies en legde een besparing van 23 miljoen euro op in 2009. Later volgde hier nog eens 11 miljoen euro op om de begroting in orde te krijgen. Uiteindelijk werd er 31 miljoen euro aan toegevoegd, dat moet garanderen dat de VRT in 2011 geen verlies meer zal maken.

Het besparingsplan loopt over een periode van twee jaar en om het totale bedrag van 65 miljoen euro te kunnen bezuinigen, heeft de directie van de VRT beslist om 279 banen schrappen. Daarbovenop zal er gesnoeid worden in het programma-aanbod.

Als laatste verplichtte de overheid de openbare omroep om 10% van zijn dotatie in te leveren.

BIBLIOGRAFIE

1. 279 banen weg bij de VRT. (15 maart 2010). *De redactie*. Geraadpleegd 29 maart 2010, <http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/1.737549>
2. BBC schrapt 1.800 banen. (10 oktober 2007). *De Standaard*, p. 36. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediargus.
3. Besparingsplan VRT wordt nu uitgewerkt. (30 maart 2010). *De redactie*. Geraadpleegd 30 maart 2010, http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/cultuur%2Ben%2Bmedia/media/100330_VRT_Raadvanbestuur
4. Bonte, L., & Hoefkens, K. (19 oktober 2007). VRT moet 10% besparen. *De Standaard*, p. 36. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediargus.
5. Bonte, L. (21 mei 2008). 'Laatste loodjes zullen het zwaarst wegen'. *De Standaard*, p. 32-33. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediargus.
6. Bonte, L. (30 juni 2008). 'Binnenkort maken we weer saaie staatstelevsie'. *De Standaard*, p. 40-41. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediargus.
7. Bonte, L. (31 maart 2010). VRT moet 65 miljoen besparen, tenzij... *De Standaard*. Geraadpleegd 3 april 2010, <http://www.standaard.be/artikel/detail.aspx?artikelid=O52O8I8Q&subsection=64>
8. Debackere, J. (16 mei 2007). Veel kijkers maar ook rode cijfers voor de VRT. *De Standaard*, p. 31. Geraadpleegd april 2010, Mediargus.
9. Decaestecker, B. (20 mei 2009). Toekomst van VRT oogt opnieuw rooskleurig. *De Morgen*, p. 22. Geraadpleegd 11 april 2010, Mediargus.
10. Den Boon, T., & Geerts, G. (1999). *Van Dale Groot Woordenboek der Nederlandse Taal* (dln.1-3). Utrecht: Van Dale Lexicografie.
11. Dumon, P. (21 mei 2008). Een goed rapport voor de VRT. *De Morgen*, p. 21. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediargus.
12. Henneman, J. (20 mei 2009). Crisis en overheid doen VRT besparen. *De Tijd*, p. 8. Geraadpleegd 11 april 2010, Mediargus.
13. Hoefkens, K. (20 mei 2009). Minder verlies dan verwacht voor VRT. *De Standaard*, p. 61. Geraadpleegd 11 april 2010, Mediargus.

14. Maes, E. (16 mei 2007). VRT blijft uit rode cijfers. *De Morgen*, p. 22. Geraadpleegd 9 april 2010, Mediargus.
15. Mediargus. (6 april 2010). *Mediasearch*. Geraadpleegd 6 april 2010, <http://www.mediargus.be/Net/Services/vSearch.aspx>
16. Michielsens, S., & Sephiha, M. (2009). *Bankroet: hoe Fortis al zijn krediet verspeelde*. Tielt: Uitgeverij Lannoo.
17. Tim Pauwels: "Er moet veel bespaard worden". (15 maart 2010). *De redactie*. Geraadpleegd 29 maart 2010, <http://www.deredactie.be/cm/vrtnieuws/mediatheek/programmas/terzake/2.9587/2.9588/1.737420>
18. Van Den Broeck, K., & Van Daele, I. (18 juni 2008). Quo vadis VRT? *Knack*, p. 22. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediargus.
19. VRT. (15 mei 2007). *Jaarverslag 2006*. Geraadpleegd 9 april 2010, http://www.vrt.be/extra/jaarverslag_2006.pdf
20. VRT. (21 mei 2008). *Jaarverslag 2007*. Geraadpleegd op 10 april 2010, <http://www.vrt.be/extra/JV07.pdf>
21. VRT. (15 januari 2009). *VRT*. Geraadpleegd 21 april 2010, <http://www.vrt.be/extra/HDa.pdf>
22. VRT. (19 mei 2009). *Jaarverslag 2008*. Geraadpleegd op 11 april 2010, <http://www.vrt.be/extra/JV8T.pdf>
23. VRT.(5 april 2010). *1930-1934*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1930-1934/index.shtml
24. VRT.(5 april 2010). *1935-1939*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1935-1939/index.shtml
25. VRT.(5 april 2010). *1950-1954*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1950-1954/index.shtml
26. VRT.(5 april 2010). *1955-1959*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1955-1959/index.shtml
27. VRT.(5 april 2010). *1960-1964*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1960-1964/index.shtml

28. VRT.(5 april 2010). *1965-1969*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1965-1969/index.shtml
29. VRT.(5 april 2010). *1970-1974*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1970-1974/index.shtml
30. VRT.(5 april 2010). *1980-1984*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1980-1984/index.shtml
31. VRT.(5 april 2010). *1985-1989*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1985-1989/index.shtml
32. VRT.(5 april 2010). *1990-1994*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1990-1994/index.shtml
33. VRT.(5 april 2010). *1995-1999*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_1995-1999/index.shtml
34. VRT.(5 april 2010). *2000-2004*. Geraadpleegd op 4 april 2010 op, http://www.vrt.be/vrt_master/over/A_vrt_overvrt_geschiedenis_2000-2004/index.shtml
35. VRT. (5 april 2010). *Activiteiten*. Geraadpleegd op 4 april 2010, http://www.vrt.be/vrt_master/over/vrt_overvrt_activiteiten/index.shtml
36. VRT. (5 april 2010). *Canvas*. Geraadpleegd op 4 april 2010, op http://www.vrt.be/vrt_master/merken/vrt_merken_canvas/index.shtml
37. VRT. (5 april 2010). *Eén*. Geraadpleegd op 4 april 2010, op http://www.vrt.be/vrt_master/merken/vrt_merken_een/index.shtml
38. VRT. (5 april 2010). *Het tv-aanbod van de VRT*. Geraadpleegd op 4 april 2010, op http://www.vrt.be/vrt_master/over/vrt_overvrt_activiteiten_digitaal_tvaanbod/index.shtml
39. VRT. (5 april 2010). *Jaarverslag*. Geraadpleegd 6 april 2010, http://www.vrt.be/vrt_master/over/vrt_overvrt_activiteiten_jaarverslag/index.shtml
40. VRT. (5 april 2010). *Ketnet*. Geraadpleegd op 4 april 2010, op http://www.vrt.be/vrt_master/merken/vrt_merken_ketnet/index.shtml
41. VRT. (5 april 2010). *VRT*. Geraadpleegd 5 april 2010, http://www.vrt.be/vrt_master/vrt_homepage/index.shtml

42. VRT haalt alle normen. (16 mei 2007). *Het Belang van Limburg*, p. 81. Geraadpleegd 9 april 2010, Mediargus.
 43. ‘VRT niet in onmiddellijke financiële ademnood’. (19 oktober 2007). *De Tijd*, p. 8. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediargus.
 44. Wauters beperkt tekort VRT. (21 mei 2008). *De Tijd*, p. 2. Geraadpleegd 10 april 2010, Mediargus.
 45. Wikipedia. (9 april 2010). *Donna (radiostation)*. Geraadpleegd 11 april 2010, [http://nl.wikipedia.org/wiki/Donna_\(radiostation\)](http://nl.wikipedia.org/wiki/Donna_(radiostation))
-